

اَحَسِبَاسُ
النَّاسُ
اَنْ
يُتْرَكُوا
اَنْ
يَقُولُوا
اَمَنَّا
وَهُمْلاَ
يُفْتَنُونَ
وَلَقَدْ
فَتَنَّا
الَّذِينَ
مِنْ
قَبْلِهِمْ
فَلَيَعْلَم
14;نَّاللهُ
الَّذِينَ
صَدَقُوا
وَلَيَعْلَم
14;نَّ
الْكَاذِبِي
06;َ İnsanlar, (sadece) "İman ettik" diyerek, sınanmadan bırakılacaklarını mı sandılar?
Andolsun, onlardan öncekileri sınadık; Allah, gerçekten doğruları da bilmekte ve
gerçekten yalancıları da bilmektedir. (Ankebut Suresi, 2-3) Allah'ın "iman ettik" diyenleri
sınamasının önemli bir kısmı, salih amellerle olur. Çünkü bu ameller,
onları yerine getirmekle yükümü olan Müslümanların sabırlarını,
kararlılıklarını, sadakatlerini, kısacası imanlarındaki dirayetlerini ortaya çıkarır. Kuran'da,
salih amellerin farklı şekilleri bildirilir. Dinin diğer insanlara tebliğ edilmesi, Kuran ahlakının
yaşanması için çalışılması, dine karşı yapılan fiili ve sözü saldırıların
bertaraf edilmesi, Kuran'ın daha iyi anlaşılması için gayret gösterilmesi,
Müslümanların her türü kişisel ve sosyal probleminin
çin zümü gibi konuların hepsi son derece önemli salih amellerdir.
Namaz, oruç, infak (zekat), hac gibi temel İslami ibadetler de salih amellerdendir. Bir
ayette, salih amellerin bu geniş çerçevesi şöyle çizilir:

لَيْسَ
الْبِرَّ

اَنْ
تُوَلُّوا
وُجُوهَكُمْ
قِبَلَ
الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِ
76;ِ وَلَكِنَّ
الْبِرَّ
مَنْ اَمَنَ
بِاللهِ
وَالْيَوْمِ
اْلاَخِرِ
وَالْمَلَئِ
03;َةِ
وَالْكِتَاب
16;
وَالنَّبِيّ
16;ينَ وَآتَى
الْمَالَ
عَلَى
حُبِّهِ
ذَوِى
الْقُرْبَى
وَالْيَتَام
14;ى
وَالْمَسَاك
16;ينَ وَابْنَ
السَّبِيلِ
وَالسَّآئِل
16;ينَ وَفِى
الرِّقَابِ
وَاَقَامَ
الصَّلوَةَ
وَآتَى
الزَّكَوةَ
وَالْمُوفُو
06;َ
بِعَهْدِهِم
18; اِذَا
عَاهَدُوا
وَالصَّابِر
16;ينَ فِى
الْبَاْسَآء
16;
وَالضَّرَّآ
69;ِ وَحِينَ
الْبَاْسِ
اُولَئِكَ

الَّذِينَ
صَدَقُوا
وَاُولَئِكَ
هُمُ
الْمُتَّقُونَ Yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz iyilik değildir. Ama iyilik, Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, Kitaba ve peygamberlere iman eden; mala olan sevgisine rağmen, onu yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, isteyip-dilenene ve kölelere (özgürlükleri için) veren; namazı dosdoğru kılan, zekatı veren ve ahidleştiklerinde ahidlerine vefa gösterenler ile zorda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda sabredenler(in tutum ve davranışlarıdır). İşte bunlar, doğru olanlardır ve müttaki olanlar da bunlardır. (Bakara Suresi, 177) Ancak dikkat edilmesi gereken çok önemli bir nokta vardır; bir ameli salih kılan şey, yalnızca onun sonucu değildir, onun arkasındaki "niyet"tir. Bu nedenle de, bir amelin salih olması, yalnızca ve yalnızca Allah rızası gözetilecek yapılmış olmasına bağlıdır. Bu gerçek, "salih amel" kavramını, cahiliye toplumundaki "hayırseverlik" kavramından ayırır. Salih amel Allah rızası için yapılır; hayırseverliğin arkasında ise sosyal bir dayanışma hissi ve özellik de "hayırsever" olarak tanınma isteği vardır. şu ayeti Kerimeler , müminlerin az önceki tariftaki "hayırseverlik" kavramından neden uzak olduklarını ortaya koymaktadır:
يُوفُونَ
بِالنَّذْرِ
وَيَخَافُونَ يَوْمًا
كَانَ
شَرُّهُ
مُسْتَطِيرًا Adaklarını yerine getirirler ve şerri yaygın olan bir günden korkarlar.
وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ
عَلَى
حُبِّهِ
مِسْكِينًا
وَيَتِيمًا
وَاَسِيرًا Kendileri, ona duydukları sevgiye rağmen yemeği, yoksula, yetime ve esire yedirirler.
اِنَّمَا
نُطْعِمُكُمْلِوَجْهِ
اللهِ لاَ
نُرِيدُ
مِنْكُمْ
جَزَآءً
وَلاَ
شُكُورًا "Biz size, ancak Allah'ın yüzü (rızası) için yediriyoruz; sizden ne bir karşılık istiyoruz, ne bir teşekkür." اِنَّا
نَخَافُ مِنْ
رَبِّنَا

يَوْمًا
عَبُوسًا
قَمْطَرِيرًا "Ccedil;nkü biz, asık suratlı, zorlu bir gün nedeniyle Rabbimizden korkuyoruz". (İnsan Suresi, 7-10) Eğer "salih amel" tanımına uygun olan işler, üstteki ayetlerde tarif edilen amaçtan, yani katıksız Allah rızasından uzaklaşırsa, o zaman salih amel olma özelliklerini yitirirler. Bu durum, aksine, insanın başka insanların rızasını araması anlamına gelir ki, bunun Kuran'daki tanımı "şirk"tir ve şirk büyük bir günahtır. Maun Suresi'ndeki ayetlerde, Allah'ın değil, insanların rızası için namaz kılan ve bu nedenle ibadetlerinin salih amel olma niteliğini kaybettiği kişiler şöyle haber verilir:
فَوَيْلٌ
لِلْمُصَلِّينَ İşte (şu) namaz kılanların vay haline,
اَلَّذِينَ
هُمْ عَنْ
صَلاَتِهِمْ
سَاهُونَ Ki onlar, namazlarında yanılgıdadırlar,
اَلَّذِينَ
هُمْ
يُرَآؤُنَ Onlar gösteriş yapmaktadırlar. (Maun Suresi, 4-6) Aynı namaz gibi salih bir amel olan infak -malın Allah yolunda harcanması- da, eğer Allah'ın değil de insanların rızası için yapılırsa tüm değerini yitirir. Kuran'da, gerçek infakla gösteriş için yapılan infak arasındaki fark şöyle açıklanır:
يَآاَيُّهَا
الَّذِينَ
اَمَنُوا لاَ
تُبْطِلُوا
صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ
وَاْلاَذَى
كَالَّذِى
يُنْفِقُ
مَالَهُ
رِئَآءَ
النَّاسِ
وَلاَ
يُؤْمِنُ
بِاللهِ
وَالْيَوْمِ
اْلاَخِرِ
فَمَثَلُهُ
كَمَثَلِ
صَفْوَانٍ
عَلَيْهِ
تُرَابٌ
فَاَصَابَهُ

وَابِلٌ
فَتَرَكَهُ
صَلْدًا لاَ
يَقْدِرُونَ
عَلَى شَىْءٍ
مِمَّا
كَسَبُوا
وَاللهُ لاَ
يَهْدِى
الْقَوْمَ
الْكَافِرِي
06;َ Ey iman edenler, Allah'a ve ahiret gününe inanmayıp, insanlara karşı
gösteriş olsun diye malını infak eden gibi minnet ve eziyet ederek sadakalarınızı
geçersiz kılmayın. Böylesinin durumu, üzerinde toprak bulunan bir kayanın
durumuna benzer; üzerine sağnak bir yağmur düştümü; onu
çırılçıplak bırakır. Onlar kazandıklarından hiçbir şeye gü ç
yetiremez (elde edemez)ler. Allah, kâfirler topluluğuna hidayet vermez.
وَمَثَلُ
الَّذِينَ
يُنْفِقُونَ
اَمْوَالَهُ
05;ْ ابْتِغَآءَ
مَرْضَاةِ
اللهِ
وَتَثْبِيتً
75; مِنْ
اَنْفُسِهِم
18; كَمَثَلِ
جَنَّةٍ
بِرَبْوَةٍ
اَصَابَهَا
وَابِلٌ
فَآتَتْ
اُكُلَهَا
ضِعْفَيْنِ
فَاِنْ لَمْ
يُصِبْهَا
وَابِلٌ
فَطَلٌّ
وَاللهُ
بِمَا
تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ Yalnızca Allah'ın rızasını istemek ve
kendilerinde olanı kökleştirip- gü çlendirmek için mallarını infak edenlerin
örneği, yüksekçe bir tepede bulunan, sağnak yağmur aldığında
ürünlerini iki kat veren bir bahçenin örneğine benzer ki ona sağnak
yağmur isabet etmese de bir çisintisi (vardır). Allah, yaptıklarınızı görendir. (Bakara
Suresi, 264-265) Aynı konu, bir başka surede şöyle vurgulanır:

وَالَّذِينَ
يُنْفِقُونَ
اَمْوَالَهُ
05;ْ رِئَآءَ
النَّاسِ
وَلاَ
يُؤْمِنُونَ
بِاللهِ
وَلاَ
بِالْيَوْمِ
اْلاَخِرِ
وَمَنْ
يَكُنِ
الشَّيْطَان
15; لَهُ
قَرِينًا
فَسَآءَ
قَرِينًا Allah'ın ve ahiret
gününe inanmadıkları halde, mallarından başkalarına sadece insanlar
görüp, takdir etsinler diye harcayanları Allah sevmez. Yakın dostu şeytan olan kişi, ne
kötü dost sahibidir.
وَماَذَا
عَلَيْهِمْ
لَوْ
اَمَنُوا
بِاللهِ
وَالْيَوْمِ
اْلاَخِرِ
وَاَنْفَقُو
75; مِمَّا
رَزَقَهُمُ
اللهُ
وَكَانَ
اللهُ بِهِمْ
عَلِيمًا . Allah'a ve ahiret
gününe inanarak Allah'ın kendilerine verdiği rızıktan infak etselerdi, aleyhlerine mi
olurdu? Allah, onları iyi bilendir. (Nisa Suresi, 38-39) Kısacası, bir ameli salih kılan, onun
ardındaki niyettir. Eğer o amelle istenen maddi sonuç elde edilememiş dahi olsa, eğer niyet
salihse, amel de salih olur. Örneğin bir insan Allah rızası için bir işe el atıp uzun
süre çabalayabilir. Fakat sonuç istediği gibi olamayabilir. Ancak fark etmez; o
yine de kazanacağı sevabı kazanmış olur. Hem Müslüman bilmelidir ki, Allah'ın
kendisini başta hedeflediği sonuca ulaştırmamasının büyük bir sırrı ve hikmeti vardır.
Çünkü ayetteki, وَعَسَى
اَنْ
تَكْرَهُوا
شَيْئًا
وَهُوَ
خَيْرٌ

لَكُمْ
وَعَسَى اَنْ
تُحِبُّوا
شَيْئًا
وَهُوَ شَرٌّ
لَكُمْ
وَاللهُ
يَعْلَمُ
وَاَنْتُمْ
لاَ
تَعْلَمُونَ
 "... Olur ki hoşunuza gitmeyen bir şey, sizin için hayırlıdır ve olur ki, sevdiğiniz şey de sizin için bir şeridir. Allah bilir de siz bilmezsiniz" (Bakara Suresi, 216)
hükmüne göre, ulaşılmak istenen sonucun gerçekten hayırlı olup olmadığını bilen ancak Allah'tır. Müslüman, her işe Allah rızası için girişmeli, ancak sonucunu da Allah'a bırakmalıdır. Salih amelin üstte değindiğimiz bu temel özelliği, yani her şeyden önce niyete bağlı oluşu, Allah'ın müstağniye tinin ve insanın Rabbimize karşı olan aczinin bir sonucudur. Allah müstağnidir; yani her türlü kusur ve eksiklikten uzaktır, hiçbir şeye ihtiyacı olmayandır. Dolayısıyla, Allah'ın Müslümanların yapacakları salih amellere de ihtiyacı yoktur. Kuran'da şöyle hükmedilir:
يَآاَيُّهَا
النَّاسُ
اَنْتُمُ
الْفُقَرَآءُ اِلَى اللهِ
وَاللهُ هُوَ
الْغَنِىُّ
الْحَمِيدُ “Ey insanlar, siz Allah'a (karşı fakir olan) muhtaçlarsınız; Allah ise, Ğaniy (hiçbir şeye ihtiyacı olmayan)dır, Hamid (övülmeye layık)tır.”
اِنْ يَشَأْ
يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ
بِخَلْقٍ
جَدِيدٍ “Dileyecek olsa, sizi giderir (yok eder) ve yepyeni bir halk getirir.” وَمَا
ذَلِكَ عَلَى
اللهِ
بِعَزِيزٍ “Bu, Allah'a göre güccedil; değildir.” (Fatır Suresi, 15-17) Rabbimiz dilediği anda dilediği şeyi yapabilir. Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacının olmadığı Kuran'da şöyle haber verilmektedir: اَفَلَمْ
يَيْئَسِ
الَّذِينَ
اَمَنُوا
اَنْ لَوْ
يَشَاءُ

اللهُ
لَهَدَى
النَّاسَ
جَمِيعًا "... İman edenler
hâlâ anlamadılar mı ki, eğer Allah dilemiş olsaydı, insanların tümünü
hidayete erdirmiş olurdu..."(Rad Suresi, 31) Dolayısıyla, bir insan salih amel işlemekle,
gerçekte ancak kendisine yarar sağlamakta, kendi ahiretini kurmaktadır. Kuran'da ifade
edildiği üzere, وَمَنْ
جَاهَدَ
فَاِنَّمَا
يُجَاهِدُ
لِنَفْسِهِ
اِنَّ اللهَ
لَغَنِىٌّ
عَنِ
الْعَالَمِي
06;َ "kim cehd ederse (çaba gösterirse), yalnızca kendi nefsi için cehd
etmiş olur. Şüphesiz Allah, alemlerden müstağnidir." (Ankebut Suresi, 6) Aynı şekilde,
namaz kılan kişi kendisi için kılmış olur, oruç tutan, Allah yolunda harcama yapan ya
da İslam'ı savunan da tüm bunları kendisi için yapmış olur. Bunları yapmaya ihtiyacı
olan kendisidir. Allah Kuran'da fiillerin kendisinin ya da sonuçlarının değil, bu ameller
yapılırken kişinin niyetinin önemli olduğunu bize haber verir. Hac Suresi'nde, bu
gerçek şöyle bir örnekle açıklanır: لَنْ
يَنَالَ
اللهَ
لُحُومُهَا
وَلاَ
دِمَاؤُهَا
وَلَكِنْ
يَنَالُهُ
التَّقْوَى
مِنْكُمْ
كَذَلِكَ
سَخَّرَهَا
لَكُمْ
لِتُكَبِّرُ
08;ا اللهَ عَلَى
مَا
هَدَيكُمْ
وَبَشِّرِ
الْمُحْسِنِ
10;نَ "Onların etleri ve kanları kesin olarak Allah'a ulaşmaz, ancak O'na
sizden takva ulaşır. İşte böyle, onlara sizin için boyun eğdirmiştir; O'nun size hidayet
vermesine karşılık Allah'ı tekbir etmeniz için. Güzellikte bulunanlara müjde
ver.” (Hac Suresi, 37) Bu nedenle, salih amel yapılırken, niyetin sürekli sağlam
tutulması, yani yapılan işin sadece Allah rızası için yapıldığının akılda tutulması son derece
önemlidir. Bu amaçla da, Allah'la manevi bir bağlantı içinde olmak, bir iş
yaparken O'nu tesbih etmek ve işin kabulü için Allah'a dua etmek gereklidir. Hz.

İbrahim ve Hz. İsmail'in Kabe'yi inşa ederken ettikleri dua, tüm müminler için
örnektir: وَاِذْ يَرْفَعُ
اِبْرَهِيمُ
الْقَوَاعِد
14; مِنَ
الْبَيْتِ
وَاِسْمَعِي
04;ُ رَبَّنَا
تَقَبَّلْ
مِنَّا
اِنَّكَ
اَنْتَ
السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ
“İbrahim, İsmail'le birlikte Evin (Kabe'nin) sütunlarını yükselttiğinde (ikisi
şöyle dua etmişti): "Rabbimiz bizden (bunu) kabul et. Şüphesiz, Sen işiten ve
bilensin;"” رَبَّنَا
وَاجْعَلْنَ
75;
مُسْلِمَيْن
16; لَكَ وَمِنْ
ذُرِّيَّتِن
14;آ اُمَّةً
مُسْلِمَةً
لَكَ
وَاَرِنَا
مَنَاسِكَنَ
75; وَتُبْ
عَلَيْنَا
اِنَّكَ
اَنْتَ
التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ “
Rabbimiz, ikimizi sana teslim olmuş (Müslümanlar) kıl ve soyumuzdan sana teslim
olmuş (Müslüman) bir ümmet (ver). Bize ibadet yüntemlerini (yer veya
ilkelerini) göster ve tövbemizi kabul et. Şüphesiz, Sen tövbeleri kabul eden
ve esirgeyensin."” (Bakara Suresi, 127-128) Allah'ın Hz. Davud ve ashabına verdiği
اِعْمَلُوا
اَلَ دَاوُدَ
شُكْرًا
وَقَلِيلٌ
مِنْ
عِبَادِىَ
الشَّكُورُ "Ey Davud
ailesi, şükrederek çalışın. Kullarımdan şükredenler azdır" (Sebe Suresi, 13)
emri de, salih amel işlenirken Allah'la olan bağlantının kesilmemesi, dua ve şükür
kanalıyla ayakta tutulması gerektiğini göstermektedir. Bu tür bir amel, salih bir ameldir

ve insanın Allah'a olan yakınlığını ve ahiretteki derecesini artırır. İnsanın "iman ettim" demekle söylediği söz, bu amelle birlikte sağlamlaşır. Allah Fatır Suresi'ndeki bir ayetinde şöyle buyurmaktadır: اِلَيْهِيَصْعَدُالْكَلِمُالطَّيِّبُوَالْعَمَلُالصَّالِحُيَرْفَعُهُ "... Güz söz O'na yükselir, salih amel de onu yükseltir..." (Fatır Suresi, 10) İman edip hayatı boyunca salih ameller işleyen bir müminin kavuşacağı kurtuluş ise Allah'ın rızası ve cennetidir. Kuran'da şöyle hükmedilmektedir: وَالَّذِينَاَمَنُواوَعَمِلُواالصَّالِحَاتِلاَنُكَلِّفُنَفْسًااِلاَّوُسْعَهَااُولَئِكَاَصْحَابُالْجَنَّةِهُمْفِيهَاخَالِدُونَ "İman edenler ve salih amellerde bulunanlar -ki biz hiç kimseye güç yetireceğinden fazlasını yüklemeyiz- onlar da cennetin ashabı (halkı)dırlar. Onda sonsuz olarak kalacaklardır.” وَنَزَعْنَامَا فِىصُدُورِهِمْمِنْ غِلٍّتَجْرِى مِنْتَحْتِهِمُاْلاَنْهَارُوَقَالُواالْحَمْدُلِلَّهِالَّذِىهَدَينَالِهَذَاوَمَا كُنَّالِنَهْتَدِىَ لَوْلاَ اَنْهَدَينَااللهُ لَقَدْجَاءَ تْ

